

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідно до ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
національної безпеки, права та
міжнародних відносин

01 вересня 2023 р., протокол №8
Голова Вченої ради

Чариса СЕРГІЄНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Теорія держави і права»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»
освітньо-професійна програма «Правоохоронна діяльність»
факультет національної безпеки, права та міжнародних відносин
кафедра права та правоохоронної діяльності

Схвалено на засіданні кафедри
права та правоохоронної діяльності
29 серпня 2023 р., протокол № 8

Завідувач кафедри

 Іван ДРАГАН

Гарант освітньо-професійної
програми

 Катерина КАТЕРИНЧУК

Розробник: д.ю.н., доц., професор кафедри права та правоохоронної діяльності,
Людмила АНДРУСІВ

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 5	Галузь знань 26 «Цивільна безпека»	нормативна
Модулів – 1	Спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»	Рік підготовки
Змістових модулів- 2		1
Загальна кількість годин - 150		Семестр
		1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -5	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції
		48 год.
		Практичні
		32 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
70 год.		
		Вид контролю: екзамен

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53 % аудиторних занять, 47% самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія держави і права» є підготовка майбутніх правоохоронців, які мають високу правосвідомість та правову культуру, які в наступній діяльності зможуть володіти необхідними знаннями і практичними навичками для вирішення конкретних питань у професійній сфері; здатних самостійно і грамотно орієнтуватись у сучасних правових відносинах, приймати виважені та обґрунтовані рішення в рамках своєї професійної компетенції.

Основною метою вивчення теорії держави і права є підготовка правоохоронця із широким колом знань про особливості виникнення, розвитку та функціонування держави і права. Дисципліна передбачає послідовний та систематичний розгляд основних державно-правових явищ, правових категорій, пов'язаних з діяльністю окремих органів державної влади, місцевого самоврядування, функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні компетентності

СК1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

СК3. Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

СК4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати, та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 4

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність»:

РН1. Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності.

РН3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теорія держави

Тема 1. Теорія держави і права як наука та навчальна дисципліна.

Предмет теорії держави та права як юридичної науки та навчальної дисципліни.

Місце теорії держави і права в системі правових наук та навчальних дисциплін.

Методологія теорії держави та права.

Функції теорії держави та права.

Напрямки розвитку науки теорія держави і права.

Тема 2. Походження держави. Держава. Типологія держав.

Організація влади у первісному суспільстві. Особливості внутрішньої структури первісного суспільства.

Відмінність влади первісного суспільства від публічної влади в державі.

Наукові концепції (теорії) виникнення держави. Патріархальна, теологічна, договірна, насилля, психологічна, органічна, історико-матеріалістична тощо.

Виникнення права. Відмінність права від соціальних норм первісного ладу.

Поняття держави та її основні ознаки.

Внутрішня і зовнішня сторони суверенітету як ознаки держави. Національний суверенітет і право націй на самовизначення.

Основні теорії розвитку держави. Елітарна, технократична, плюралістичної демократії, конвергенції та ін.

Типологія держав. Цивілізаційний та формаційний підходи до типології держави. Особливості держав у межах одного типу.

Тема 3. Форми держави.

Поняття форми держави. Її структура та основні риси.

Форми державного устрою. Унітарна держава, її основні ознаки. Автономія в унітарній державі. Особливості України як унітарної держави.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 5

Федеративна держава, принципи її утворення та правова основа. Взаємовідношення між федеральними органами державної влади і органами влади суб'єктів федерації. Види федерацій.

Конфедерація: поняття та ознаки.

Форма правління. Особливості класифікації форм державного правління. Види монархічних форм правління. Сучасні види монархії. Особливості абсолютних та обмежених монархій.

Види республіканських форм правління (управління) (парламентська, президентська, змішана республіка), критерії їх розрізнення. Форма правління в Україні.

Державний (політичний) режим: поняття, види. Демократичний політичний режим: поняття, різновиди, основні ознаки. Сутність народовладдя. Основні форми та інститути демократії. Антидемократичний режим: поняття, основні ознаки, різновиди. Тоталітарна та авторитарна форми державного політичного режиму. Военний стан як особливий правовий режим

Тема 4. Механізм та функції держави

Поняття механізму держави. Державні органи, установи, підприємства і організації, їх місце і роль у механізмі держави. Недержавні (комерційні) організації: специфічні риси їх функціонування у механізмі держави.

Поняття державного органу, його ознаки і поняття. Система державних органів в Україні.

Державна служба. Посадові особи: поняття, класифікація.

Поняття та класифікація функцій держави. Функції сучасної Української держави та її державних органів.

Правові форми здійснення державою своїх функцій. Правотворча, правозастосовна, правоохоронна, правозахисна та установча правові форми діяльності держави.

Правові основи правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

Місце правоохоронних органів у державному механізмі держави.

Тема 5. Демократична, правова, соціальна держава

Поняття демократії, її основні принципи. Демократична держава. Форма та інститут демократії. Україна як демократична держава. Демократизація громадського і державного життя. Поняття і роль опозиції в парламенті і громадянському суспільстві.

Поняття та основні ознаки правової держави. Україна як правова держава. Принцип верховенства права і відповідності йому закону. Конституційне забезпечення принципу розподілу влад. Взаємна відповідальність держави і людини. Система стримувань та противаг, передбачена Конституцією України.

Україна як соціальна держава. Державна політика соціальної безпеки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 6

Тема 6. Влада. Державна влада. Теорія поділу влади.

Поняття влади. Види влади у суспільстві. Публічна влада. Церковна влада. Корпоративна влада. Влада засобів масової інформації. Політична влада. Поняття державної влади. Ознаки державної влади. Співвідношення державної влади і держави. Теорія поділу влади (поділу влад). Реалізація теорії поділу влади в сучасних державах. Поняття системи «стримувань і противаг». Основні цілі системи «стримувань і противаг». Втілення системи «стримувань і противаг» в Україні відповідно до її Основного Закону.

Тема 7. Держава як організація влади в суспільстві. Громадянське суспільство

Поняття громадянського суспільства та його основні ознаки. Умови формування громадянського суспільства. Сутність громадянського суспільства як фундаменту формування правової державності. Взаємодія громадянського суспільства і держави.

Поняття, структура та сутність політичної системи. Місце держави в політичній системі суспільства.

Модуль 2. Теорія права

Тема 8. Поняття права. Норма права

Об'єктивне (позитивне) право та його ознаки. Цінність права.

Соціальне призначення та функції права. Загально-соціальні (виховна, інформаційна, орієнтаційна, оцінювальна) та спеціально-соціальні (юридичні) функції права (регулятивні – статична та динамічна, охоронна).

Право та культура. Право як індикатор культури суспільства.

Принципи в праві: їх поняття та класифікація. Загально-правові та міжгалузеві принципи. Принципи верховенства права в суспільстві і державі. Право та закон: їх співвідношення. Втілення загальнолюдських цінностей в загально-правових принципах права. Роль принципів права у правотворчості, та правозастосуванні.

Поняття норми права та її основні ознаки. Загальний характер та формальна визначеність норми права, загальна обов'язковість, примусовість, невизначеність адресату.

Види норм права. Регулятивні і правоохоронні норми права.

Значення класифікації норм права для їх ефективною реалізації.

Структура норми права. Гіпотеза, диспозиція, санкція (прості, складні, абсолютно та відносно визначені). Структура регулятивних та правоохоронних норм права.

Способи викладу правових норм у статтях нормативно-правових актів (прямий, посилковий і банкетний; казуїстичний і абстрактний). Співвідношення норми права та статті нормативно-правового акту.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 7

Тема 9. Право у системі соціального регулювання

Поняття і основні ознаки соціального регулювання в суспільстві. Система соціального регулювання. Соціальні норми, їх визначення та види.

Мораль і право. Морально-правовий вплив на суспільні відносини. Загальні та особливі риси норм права і норм моралі. Право і справедливість.

Правове регулювання. Загальна характеристика. Предмет правового регулювання: поняття та ознаки. Правовий вплив на суспільні відносини.

Сфери та межі правового регулювання. Поняття і види сфер та меж правового регулювання.

Способи, типи і методи правового регулювання. Автономний (координації) та авторитарний (субординації) методи: поняття та ознаки.

Нормативні та індивідуальні (персоніфіковані) регулятори суспільних відносин. Сфери їх застосування та особливості методів.

Механізм правового регулювання: поняття, ознаки. Основні елементи механізму правового регулювання, їх зв'язок та взаємодія Стадії механізму правового регулювання.

Тема 10. Джерела права

Поняття форми (джерела) права та її значення в правовому регулюванні суспільних відносин.

Основні історичні форми права: поняття, види. Правовий (судовий, адміністративний) прецедент. Прецеденти Європейського Суду з прав людини та його місце в правовій системі України. Правовий звичай: основні ознаки та особливості. Нормативно-правові договори: міжнародні, типові, а також інші (господарські, страхування тощо). Правова доктрина (положення юридичної науки, наукові коментарі до текстів законодавства тощо).

Поняття правового (юридичного) акту. Види правових актів.

Нормативно-правовий акт: поняття та ознаки.

Закон як акт вищої юридичної сили. Класифікація законів в Україні. Конституція держави – основа правової системи суспільства. Закон у вузькому та поширеному сенсах. Співвідношення права та верховенства закону.

Система підзаконних нормативно-правових актів. Нормативно-правові акти глави (президента) держави. Правові акти уряду (Кабінету Міністрів України). Юридичні акти міністерств та центральних відомств, їх види та юридична природа. Правові акти МВС та їх правова природа. Нормативно-правові акти місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Локальні нормативні акти. Акти Конституційного Суду України, їх юридична природа.

Чинність нормативно-правових актів: у часі (вступ в силу та припинення дії нормативно-правового акту), пряма, зворотня і переживаюча; у просторі (територіальний та між територіальний принципи); чинність нормативно-правових актів за колом осіб.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 8

Тема 11. Система права та система законодавства

Система права та правова система, їх співвідношення.

Поняття, основні ознаки і структура системи права. Галузь права. Загальна характеристика галузей права в Україні. Інститут права (суміжні інститути права).

Предмет і метод правового регулювання як підстави розподілу норм права за галузями. Публічне та приватне право. Матеріальне і процесуальне право. Поняття та основні риси правового режиму.

Система законодавства: поняття, основні риси та структура. Співвідношення системи права та системи законодавства. Міжнародне право та його пріоритет над національним правом (законодавством) згідно з Конституцією України.

Систематизація нормативно-правових актів (законодавства): поняття, принципи, форми. Кодифікація, інкорпорація та облік законодавства. Звід законів, систематичне зібрання законодавства тощо. Кодифікація законодавства в Україні, її головні напрямки та форми.

Тема 12. Нормотворчість

Поняття і основні ознаки нормотворчості (організаційно-методичний аспект, інтелектуальна та волява сторони, фінансове та матеріальне-технічне забезпечення).

Види (класифікація) нормотворчості. Нормотворчість державних органів. Санкціонована правотворчість. Делегована нормотворчість: її переваги і недоліки. Первинна, поточна та кодифікаційна нормотворчість. Принципи нормотворчої (законодавчої) діяльності в Україні.

Законодавчий процес. Законодавча ініціатива (право законодавчої ініціативи та форми її реалізації). Основні стадії законодавчого процесу. Регламент законодавчого процесу. Оприлюднення та набуття чинності нормативно-правових актів (законів) за законодавством України.

Тема 13. Правові відносини

Поняття та основні ознаки правових відносин. Склад (структура) правових відносин. Матеріальні та юридичні аспекти змісту правовідносин. Основні елементи складу правовідносин: суб'єкти, зміст (юридичний, фактичний), об'єкти, юридичні факти. Суб'єктивне право: поняття, ознаки. Правомочність як структурний елемент (вид) суб'єктивного права. Юридичний обов'язок: поняття, ознаки, види. Повноваження.

Суб'єкти правовідносин. Правосуб'єктність фізичних осіб. Правоздатність. Дієздатність. Деліктоздатність. Правосуб'єктність юридичних осіб. Публічні (некомерційні) і приватні (комерційні) юридичні особи. Поняття та ознаки юридичної особи. Об'єднання та соціальні спільності як суб'єкти правових відносин. Держава як суб'єкт правових відносин (адміністративних, цивільних,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 9

міжнародних та ін.).

Об'єкти правових відносин: поняття та ознаки. Види об'єктів правових відносин: їх поняття та види згідно законодавства України. Особливості правового режиму окремих об'єктів правових відносин (земля, корисні копалини, радіаційні речовини тощо).

Юридичні факти: поняття та ознаки. Класифікація юридичних фактів. Види юридичних фактів за правовими наслідками: правостворюючі, правозмінюючі, правоприпиняючі. Види юридичних фактів за вольовою ознакою: юридичні дії, події, стани. Поняття та види правових презумпцій. Юридичне становище та юридичний (фактичний) склад.

Тема 14. Тлумачення норм права

Поняття тлумачення норм права, його основні риси. З'ясування та роз'яснення змісту юридичних норм (їх окремих елементів).

Класифікація тлумачення норм права. Види тлумачення юридичних норм за суб'єктом.

Офіційне тлумачення юридичних норм та його види (легальне, автентичне). Юридична природа (наслідків) офіційного тлумачення правових норм, його обов'язковість в правозастосуванні.

Неофіційне тлумачення норм права, його основні риси та види. Доктринальне тлумачення правових норм та його значення для правозастосування (науково-практичні коментарі, дослідження права: дисертації, статті, монографії тощо). Професійне та побутове тлумачення норм права.

Види тлумачення норм права за обсягом: буквальне, поширювальне (розширене) та обмежувальне тлумачення. Їх значення для правильного, обґрунтованого та законного прийняття юридичного рішення (акту).

Нормативне та казуальне тлумачення правових норм (за результатом).

Засоби тлумачення норм права, поняття та основні риси. Граматичне (філологічне, семантичне, лінгвістичне) тлумачення норм права. Логічне, історичне, телеологічне та наукове тлумачення правових норм.

Акти тлумачення права (інтерпретаційні), їх види та юридичні властивості.

Тема 15. Правовий статус людини і громадянина

Основні напрямки діяльності державних органів по забезпеченню реалізації прав і обов'язків особи в Україні. Міжнародні стандарти в галузі прав людини, в яких відображено процес поступового визнання основних прав людини. Сучасні міжнародно-правові акти. Міжнародний захист прав людини. Організаційна структура європейської системи захисту прав людини.

Роль правоохоронних органів у забезпеченні прав людини.

Система обов'язків людини і громадянина. Поняття юридичного обов'язку. Класифікація обов'язків.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 10

Система прав дитини як складова системи прав людини. Поняття прав дитини. Нормативні акти про права дитини. Різновиди прав дитини.

Система гарантій прав, свобод і обов'язків людини і громадянина в демократичній державі.

Основні права нації, права народу. Поняття таких прав, їх види. Специфічні права національних меншин. Основні права людства.

Тема 16. Правова поведінка та правопорушення

Поняття та ознаки правомірної поведінки. Співвідношення права та поведінки (вчинку, діяльності). Воля, свідомість, інтелектуальні якості особи та правомірна поведінка.

Особливості структури (складу) правомірної поведінки. Об'єктивна та суб'єктивна сторони правомірної поведінки. Мотивація правомірної поведінки.

Типи правомірної поведінки. Позитивна відповідальність. Маргінальна та конформістська поведінка, умови та причини їх існування у сучасному суспільстві. Професійна правова поведінка поліцейських.

Поняття та ознаки правопорушення. Склад правопорушення. Суб'єкт правопорушення та його особливості у різних галузях (інститутах) права. Об'єктивна сторона правопорушення, її ознаки. Причинний зв'язок між правопорушенням та його наслідками. Суб'єктивна сторона правопорушення: вина, її форми - навмисність та необережність. Правомірне заподіяння шкоди.

Причини та природа правопорушень. Причини злочинності, її основні форми. Методи та форми боротьби зі злочинністю в Україні.

Тема 17. Юридична відповідальність

Поняття та ознаки юридичної відповідальності. (Нормативні та фактичні підстави, правозастосовний акт).

Види, функції та принципи юридичної відповідальності за законодавством України.

Виключення, обмеження та звільнення від юридичної відповідальності. Юридична відповідальність та права людини. Презумпція невинуватості як гарантія прав людини та громадянина.

Тема 18. Реалізація права

Поняття та основні ознаки реалізації права. Форми безпосередньої реалізації права: використання, виконання, дотримання.

Застосування юридичних норм як правова форма діяльності держави: поняття, ознаки. Застосування права як виду індивідуального (піднормативного) регулювання. Підстави застосування юридичних норм.

Правозастосовний процес та його основні стадії. Правова оцінка та кваліфікація фактичних обставин. Основні вимоги правильного застосування норм права. Достовірність та точність норми права, що застосовується.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 11

Акт застосування права: поняття і ознаки. Види актів застосування права за юридичними наслідками, за формою зовнішнього прояву (письмовий, усний, конклюдентний). Відмінність актів застосування права від нормативно-правових актів.

Прогалини у праві. Аналогія закону, аналогія права та субсидіарне застосування. Шляхи подолання та усунення прогалин у праві.

Особливості застосування норм права правоохоронцями. Вимоги правильного та ефективного застосування норм права правоохоронцями.

Тема 19. Правова свідомість і правова культура

Поняття та основні риси правової свідомості. Структура правової свідомості та її елементи. Функції правосвідомості. Види правової свідомості: теоретична, професійна, побутова. Вплив правосвідомості на законотворчу та правозастосовну діяльність. Правова свідомість правознавця.

Деформація правосвідомості (правовий нігілізм, правовий ідеалізм). Витоки та причини правового нігілізму. Напрямки, засоби та форми його подолання в Україні.

Правова культура: її сутність та основні риси. Роль правової культури у формуванні громадянського суспільства та правової держави. Правова культура у законодавчій та правозастосовній діяльності. Правова культура посадової особи та громадянина.

Професійна правова культура правоохоронця: особливості та основні вимоги.

Поняття правового виховання та його механізм.

Тема 20. Законність, правопорядок і дисципліна

Поняття та соціальна сутність законності. Законність як принцип життя громадянського суспільства. Режим законності у правовій державі. Основні принципи та вимоги законності. Законність та дисципліна.

Поняття гарантій законності. Система гарантій законності. Соціальні та ідеологічні гарантії законності. Юридичні гарантії законності: поняття та їх класифікація. Конституційне забезпечення законності.

Поняття та значення правопорядку в демократичній державі. Суспільний та правовий порядок: загальне та особливе. Співвідношення правопорядку з законністю та демократією.

Основні напрямки із забезпечення законності і правопорядку в Україні. Роль правоохоронних органів у забезпеченні законності та правопорядку.

Тема 21. Юридичний процес

Генетичні та логічні витоки теорії юридичного процесу як комплексної системи. Конституційні основи співвідношення традиційних (кримінальний, цивільний, адміністративний) та нетрадиційних (установчий, правотворчий,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 12

правозастосовний, судовий, контрольний тощо) юридичних процесів в правовій системі України.

Процесуальна форма як специфічна юридична конструкція. Процесуальні впровадження та їх склад. Поняття та основні різновиди стадій юридичного процесу. Процесуальний режим, його основні структурні елементи. Принципи юридичного процесу, основні засоби їх реалізації.

Процесуальне право в системі права України. Норми процесуального права, їх особливості та структура. Процесуальні документи; система, структура та функції. Процесуальні правовідносини: склад та їх співвідношення з матеріальними.

Тема 22. Правові системи сучасності

Система романо-германського права та її структура. Приватне і публічне право. Особливості норм романо-германського права. Система форм (джерел) права у країнах романо-германської правової сім'ї. Закон в системі джерел континентального права. Звичай: його роль та взаємодія з іншими джерелами права. Англосаксонська (англо-американська) сім'я правових систем.

Система форм (джерел) англійського права. Судовий прецедент, його ознаки і співвідношення з іншими формами права. Структура судового прецеденту. Загальна характеристика інших країн англо-американської правової сім'ї.

Загальна характеристика релігійних правових систем.

Мусульманська правова система. Особливості виникнення та розвитку мусульманського права. Шаріат. Особливості норм мусульманського права. Система форм (джерел) мусульманського права. Коран, сунна, иджма, кийяс. Релігійно-правова доктрина. Судове право і закон. Тенденції розвитку мусульманського права у сучасних правових системах.

Індуське право. Юдейське право. Змішані правові системи. Вплив процесів колонізації на формування національних правових систем.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 13

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1 ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА				
Змістовий модуль 1. Теорія держави				
Тема 1. Теорія держави і права як наука та навчальна дисципліна.	4	2	0	2
Тема 2. Походження держави. Держава. Типологія держав.	8	2	2	4
Тема 3. Форма держави.	8	2	2	4
Тема 4. Механізм та функції держави	8	2	2	4
Тема 5. Демократична, правова, соціальна держава	6	2	2	2
Тема 6. Влада. Державна влада. Теорія поділу влади.	5	2	1	2
Тема 7. Держава як організація влади в суспільстві. Громадянське суспільство	5	2	1	2
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	44	14	10	20
Змістовий модуль 2. Теорія права				
Тема 8. Поняття права. Норма права	10	4	2	4
Тема 9. Право у системі соціального регулювання	8	2	2	4
Тема 10. Джерела права	8	4	2	2
Тема 11. Система права та система законодавства.	8	2	2	4
Тема 12. Нормотворчість	4	2	0	2
Тема 13. Правові відносини	8	2	2	4
Тема 14. Тлумачення норм права	6	2	2	2
Тема 15. Правовий статус людини і громадянина	8	2	2	4
Тема 16. Правова поведінка та правопорушення	10	4	2	4
Тема 17. Юридична відповідальність	10	4	2	4
Тема 18. Реалізація права	6	2	2	2
Тема 19. Правова свідомість і правова культура	4	2	0	2
Тема 20. Законність, правопорядок і дисципліна	8	2	2	4
Тема 21. Юридичний процес	2	0	0	2
Тема 22. Правові системи сучасності	6	0	0	6
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	106	34	22	50
ВСЬОГО	150	48	32	70

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 14

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема 2. Походження держави. Держава. Типологія держав.	2
2	Тема 3. Форма держави.	2
3	Тема 4. Механізм та функції держави	2
4	Тема 5. Демократична, правова, соціальна держава	2
5	Тема 6. Влада. Державна влада. Теорія поділу влади. Громадянське суспільство	2
6	Тема 8. Поняття права. Норма права	2
7	Тема 9. Право у системі соціального регулювання	2
8	Тема 10. Джерела права	2
9	Тема 11. Система права та система законодавства.	2
10	Тема 13. Правові відносини	2
11	Тема 14. Тлумачення норм права	2
12	Тема 15. Правовий статус людини і громадянина	2
13	Тема 16. Правова поведінка та правопорушення	2
14	Тема 17. Юридична відповідальність	2
15	Тема 18. Реалізація права	2
16	Тема 20. Законність, правопорядок і дисципліна	2
РАЗОМ		32

6. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Теорія держави і права як наука та навчальна дисципліна

1. Система юридичних наук.
2. Значення теорії держави і права для юридичних наук.
3. Зв'язок теорії держави і права та юридичної практики.
4. Напрямки розвитку науки теорія держави і права.

Тема 2. Походження держави. Держава. Типологія держав.

1. Специфіка виникнення європейських держав. Особливості виникнення східних держав.
2. Нетрадиційні теорії походження держави. Іригаційна, криміногенна, космологічна тощо.
3. Основні теорії розвитку держави. Елітарна, технократична, плюралістичної демократії, конвергенції та ін.
4. Типологія держав. Цивілізаційний та формаційний підходи до типології держави.
5. Сутність держави та її еволюція у процесі історичного розвитку та функціонування. Держава соціально-демократичної орієнтації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 15

Тема 3. Форма держави.

1. Конфедерація: поняття та ознаки. Історична доля конфедерації. Співдружність держав (регіональні, економічні, політичні, військові та інші союзи, асоціації, об'єднання тощо), їх відміна від унітарної та федеративної держави .

2. Сучасні види монархії. Особливості абсолютних та обмежених монархій.

3. Сутність народовладдя.

4. Основні форми та інститути демократії. Антидемократичний режим: поняття, основні ознаки, різновиди.

5. Тоталітарна та авторитарна форми державного політичного режиму.

Тема 4. . Механізм та функції держави

1. Недержавні (комерційні) організації: специфічні риси їх функціонування у механізмі держави.

2. Система державних органів в Україні.

3. Державна служба. Посадові особи: поняття, класифікація.

4. Правотворча, правозастосовна, судова, контрольно-наглядова та установча правові форми діяльності держави.

5. Співвідношення системи державних органів та органів місцевого самоврядування в Україні.

Тема 5. Демократична, правова, соціальна держава

1. Поняття демократії, її основні принципи.

2. Поняття і роль опозиції в парламенті і громадянському суспільстві.

3. Взаємна відповідальність держави і людини.

4. Система стримувань та противаг, передбачена Конституцією України.

5. Державна політика соціальної безпеки. Державна влада і забезпечення соціальної злагоди у суспільстві.

Тема 6. Влада. Державна влада. Теорія поділу влади.

1. Види влади у суспільстві.

2. Публічна влада.

3. Церковна влада.

4. Корпоративна влада.

5. Влада засобів масової інформації.

6. Політична влада.

7. Втілення системи «стримувань і противаг» в Україні відповідно до її Основного Закону.

Тема 7. Держава як організація влади в суспільстві. Громадянське

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 16

суспільство

1. Взаємодія громадянського суспільства і держави.
2. Місце держави в політичній системі суспільства.
3. Державна влада, політичні партії, комерційні і некомерційні об'єднання громадян, правова основа їх взаємодії.
4. Співвідношення державної влади з іншими видами соціальної влади.
5. Держава і влада церкви.
6. Державна влада і влада засобів масової інформації.

Тема 8. Поняття права. Норми права

1. Соціальна справедливість, свобода та їх міра як сутність права.
2. Взаємовплив права і економіки. Правові форми економічних відносин. Роль права у стимулюванні розвитку нових економічних відносин.
3. Взаємовплив права і політики.
4. Право та культура. Право як індикатор культури суспільства. Прогрес в праві. Власна та аргументальна цінність права.
5. Роль принципів права у правотворчості, та правозастосуванні. Спадкоємство в праві.
6. Значення класифікації норм права для їх ефективної реалізації.

Тема 9. Право у системі соціального регулювання

1. Морально-правовий вплив на суспільні відносини. Загальні та особливі риси норм права і норм моралі.
2. Право і справедливість.
3. Нормативні та індивідуальні (персоніфіковані) регулятори суспільних відносин. Сфери їх застосування та особливості методів.
4. Стадії механізму правового регулювання.
5. Вимоги до механізму правового регулювання.
6. Шляхи підвищення ефективності правового регулювання в соціальній, демократичній, правовій державі.

Тема 10. Джерела права

1. Основні історичні форми права: поняття, види. Правовий (судовий, адміністративний) прецедент.
2. Прецеденти Європейського Суду з прав людини та його місце в правовій системі України.
3. Конституція держави – основа правової системи суспільства. Закон у вузькому та поширеному сенсах.
4. Співвідношення права та верховенства закону.
5. Акти Конституційного Суду України, їх юридична природа.

Тема 11. Система права та система законодавства

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 17

1. Публічне та приватне право.
2. Матеріальне і процесуальне право.
3. Поняття та основні риси правового режиму.
4. Міжнародне право та його пріоритет над національним правом (законодавством) згідно з Конституцією України.

Тема 12. Нормотворчість

1. Нормотворчість державних органів.
2. Санкціонована правотворчість.
3. Делегована нормотворчість: її переваги і недоліки.
4. Мова закону. Законодавча стилістика.
5. Юридичні конструкції як засоби законодавчої техніки.

Тема 13. Правові відносини

1. Матеріальні та юридичні аспекти змісту правовідносин.
2. Об'єднання та соціальні спільності як суб'єкти правових відносин.
3. Держава як суб'єкт правових відносин (адміністративних, цивільних, міжнародних та ін.).
4. Особливості правового режиму окремих об'єктів правових відносин (земля, корисні копалини, радіаційні речовини тощо).
5. Поняття та види правових презумпцій. Юридичне становище та юридичний (фактичний) склад.

Тема 14. Тлумачення норм права

1. З'ясування та роз'яснення змісту юридичних норм (їх окремих елементів).
2. Юридична природа (наслідків) офіційного тлумачення правових норм, його обов'язковість в правозастосуванні.
3. Професійне та побутове тлумачення норм права.
4. Логічне, історичне, телеологічне та наукове тлумачення правових норм.
5. Акти тлумачення права (інтерпретаційні), їх види та юридичні властивості.

Тема 15. Правовий статус людини і громадянина

1. Міжнародний захист прав людини. Організаційна структура європейської системи захисту прав людини.
2. Поняття юридичного обов'язку. Класифікація обов'язків.
3. Система прав дитини як складова системи прав людини. Поняття прав дитини. Нормативні акти про права дитини. Різновиди прав дитини.
4. Основні права людства.

Тема 16. Правова поведінка та правопорушення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 18

1. Воля, свідомість, інтелектуальні якості особи та правомірне поведінка.
2. Мотивація правомірної поведінки.
3. Правомірне заподіяння шкоди.
4. Причини злочинності, її основні форми.
5. Методи та форми боротьби зі злочинністю в Україні.

Тема 17. Юридична відповідальність

1. Виключення, обмеження та звільнення від юридичної відповідальності.
2. Юридична відповідальність та права людини.
3. Презумпція невинуватості як гарантія прав людини та громадянина.

Тема 18. Реалізація права

1. Застосування права як виду індивідуального (піднормативного) регулювання.
2. Підстави застосування юридичних норм.
3. Достовірність та точність норми права, що застосовується.
4. Відмінність актів застосування права від нормативно-правових актів.
5. Юридична термінологія та принципи її використання в правозастосовній діяльності.
6. Шляхи подолання та усунення прогалин у праві.

Тема 19. Правова свідомість і правова культура

1. Вплив правосвідомості на законотворчу та правозастосовну діяльність.
2. Правова свідомість правознавця.
3. Правова культура у законодавчій та правозастосовній діяльності. Правова культура посадової особи та громадянина.
4. Співвідношення правової та політичної культури. Професійна правова культура правознавця: особливості та основні вимоги.
5. Поняття правового виховання та його механізм.

Тема 20. Законність, правопорядок і дисципліна

1. Основні принципи та вимоги законності.
2. Законність та дисципліна.
3. Соціальні та ідеологічні гарантії законності.
4. Конституційне забезпечення законності.
5. Співвідношення правопорядку з законністю та демократією.
6. Основні напрямки із забезпечення законності і правопорядку в Україні.

Тема 21. Юридичний процес

1. Генетичні та логічні витoki теорії юридичного процесу як комплексної системи.
2. Процесуальний режим, його основні структурні елементи. Принципи

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 19

юридичного процесу, основні засоби їх реалізації.

3. Процесуальні правовідносини: склад та їх співвідношення з матеріальними.

Тема 22. Правові системи сучасності

1. Роль судової практики у країнах романо-германської правової сім'ї. Правова доктрина. Англосаксонська (англо-американська) сім'я правових систем.

2. Розвиток і функціонування права США. Роль Верховного Суду США в американській правовій системі

3. Структура мусульманського права.

4. Тенденції розвитку мусульманського права у сучасних правових системах.

5. Змішані правові системи. Вплив процесів колонізації на формування національних правових систем.

6. Напрямки і засоби зближення та взаємовпливу правових систем.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Теорія держави і права» включає:

- анування вивченої додаткової літератури;
- написання рефератів та їх захист на практичних заняттях;
- написання есе за визначеною тематикою;
- складання термінологічних словників тощо.

8. Методи навчання

Вербальні: пояснення, розповідь, бесіда.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Пояснювально-ілюстративний: пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння здобувачами вищої освіти.

Метод проблемного викладу.

Дослідницький метод.

Дискусійний метод.

Евристичні методи.

Метод активного навчання: проведення ділових ігор, вирішення кейсів.

9. Методи контролю

Контроль складається з поточного контролю виконання здобувачами вищої освіти самостійної роботи, модульного контролю, контролю виконання індивідуальних завдань та семестрового контролю.

10. Розподіл балів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 20

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T8	T9	T10	100
3	4	5	5	5	5	
T4	T5	T6	T11	T12	T13	
4	3	3	5	5	5	
T7			T14	T15	T16	
3			5	5	5	
			T17	T18	T19	
			5	5	5	
			T20	T21	T22	
			5	5	5	

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Бали
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

11. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України (від 28 червня 1996 р.). – К., 1996. – 47 с. // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року. // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
3. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>
4. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/shaw/995_015
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/shaw/995_004

Основна література (підручники, посібники, словники):

1. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 21

2. Крестовська Н. М Теорія держави і прав: підручник, практикум, тести. 2-ге вид., випр. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2019.

3. Крестовська Н. М. Теорія держави і прав: підручник, практикум, тести. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Юрінком Інтер, 2019.

4. Петришин О.В. Загальна теорія права : підручник. Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2020. - 568 с.

5. Теорія держави і права : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: Майдан, 2018. 436 с.

6. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.

Додаткова література

1. Parkhomenko, N.M., Podorozhna, T.S., Tarakhonych, T.I., Andrusiv, L.M., & Mozoliuk-Bodnar, L.M. (2021). Problems of legal science in the context of modern state-building processes in Ukraine: Challenges and tasks. Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, 28(2), 123-131

2. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів: досвід Великого Герцогства Люксембург та Королівства Бельгії. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 1. С. 143-147.

3. Андрусів Л. М. Офіційне оприлюднення нормативно-правових актів: поняття і форми. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Юридичні науки. 2020. № 1. С. 1-6.

4. Андрусів Л. М. Техніко-юридичні та методологічні засади оприлюднення нормативно-правових актів : монографія. Київ – Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2020. 444 с.

5. Іванченко О.М. До питання легітимності нормативно-правових актів органів публічної влади в сучасній правовій державі. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №3. ст.21-24

6. Кузьменко О.В., Гаряєва Г.М. Засади конституційного ладу України в умовах глобалізації. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №2. ст.26-28

7. Коваленко Н. Історія становлення концепції «правовий режим». Підприємництво, господарство і право. 2019. № 11. С. 262–267.

8. Микола Панов. Правова доктрина та її значення для практики правотворення, правозастосування і розвитку юридичної науки: методологічні аспекти дослідження. Право України. 2022. №1. ст. 9-22

9. Остапенко Г.З. Принцип правової визначеності: від визнання до застосування. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №5. ст.53-56

10. Павліченко І. Інформаційна прозорість влади як важливий фактор взаємодії влади та громадянського суспільства. Правова політика України: історія і сучасність. Тези учасників 2 Всеукраїнського науково-практичного семінару 8 жовтня 2021/ Державний університет «Житомирська політехніка».-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/262.00.1/Б/ОК2- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 22

Житомир, 2021.- 42-47с.

11. Павліченко І.М. Участь прокурора в захисті прав та інтересів дитини // Проблеми цивільного права та процесі: тези доп. учасників наук.-практ. конф. присвяч. святлій пам'яті О.А. Пушкіна, Харків 24 трав. 2019 р. / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків: ХНУВС, 2019. - 368 с.

12. Павлишин О. Права людини та методологія їх дослідження крізь призму се міотико-правового підходу. Право України. 2019. №10.С. 46-51.

13. Рабінович П., Луців О. Верховенство права як омріяній результат здійснення прав людини(підходи до інтерпретації, критерії оцінювання). Підприємництво, господарство і право. 2019. № 3. С. 110–115.

14. Соколова І.О., Івоніченко Д.В., Федоренко А.В. Правова природа політичних режимів. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №6. ст.47-49

15. Соколова І.О., Філіппова А.Ю. Особливості судової практики як джерела права в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №3. ст. 49-52

16. Пильгун Н.В., Григоренко М.О. Особливості та значення норми права. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №4. ст.55-57

17. Ткаля О., Шелудько А. Загальні принципи організації та діяльності державного апарату. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 11. С. 274–279.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>.

2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

3. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України. URL: <http://www.ombudsman.kiev.ua>.

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>.

5. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України. URL: <http://www.rainbow.gov.ua>.

6. Офіційний сайт Конституційного суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/index.php>.

7. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського; <http://www.nbuv.gov.ua/>

8. Сайт Національної юридичної бібліотеки України; <http://irbis-nbuv.gov.ua>